

Jacobowski proti Německu, rozsudek ze dne 23. 6. 1994

Stěžovatel: Jacobowski

Žalovaný stát: Německo

Číslo stížnosti: 15088/89

Datum: 23.06.1994

Článek Úmluvy: čl. 10

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, ochrana práv a svobod jiných, Svoboda projevu/Sdělovací prostředky

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

23. června 1994

VĚC JACUBOWSKI

(Rozsudek ve věci Jacobowski versus Německo)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušných ustanovení Jednacího řádu, jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, R. Bernhardt, B. Walsh, R. Macdonald, R. Pekkanen, M. A. Lopes Rocha, L. Wildhaber, G. Mifsud Bonnici, D. Gotchev a dále M. - A. Eissen, tajemník Soudu, a H. Petzold, zástupce tajemníka Soudu, po poradě Senátu, která se konala dne 24. listopadu 1993 a 26. května 1994, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl Soudu předán vládou Spolkové republiky Německo (dále jen „Vláda“) a Evropskou komisí pro lidská práva („Komise“) dne 19. února a 12. března 1993, v tříměsíční lhůtě dle článku 32 odstavce 1 a článku 47 Úmluvy. Základem bylo podání stížnosti (č. 15088/89) proti Německu podle článku 25 německým občanem, panem Manfredem Jacobowskim, dne 11. dubna 1989. Požadavek Vlády se vztahoval k článkům 32 a 48, Požadavek Komise se vztahoval k článkům 44 a 48 a k deklaraci, kterou Německo uznalo obligatorní jurisdikci Soudu (článek 46). Účelem stížnosti a požadavku bylo vydání rozhodnutí, zda skutková zjištění případu zakládají porušení povinností odpovědným státem ve smyslu článku 10 Úmluvy.
2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu žadatel uvedl, že si přeje zúčastnit se soudního řízení, a ustanovil svého právního zástupce, který jej bude zastupovat (ust. 30). Předseda povolil právnímu zástupci při jednání užívat německý jazyk (ust.

27 § 3).

3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován pan R. Bernhardt, zvolený soudce švýcarské národnosti (článek 43 Úmluvy) a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (článek 21 odstavec 3 /b/). Dne 27. února 1993 za přítomnosti tajemníka Soudu pan Bernhardt, místopředseda, vylosoval jména dalších sedmi členů, a to pánů B. Walshe, R. Macdonalda, R. Pekkanena, M. A. Lopese Rochy, L. Wildhabera, H. Mifsuda Bonnicchio a D. Gotcheva (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 4).
4. Pan Ryssdal z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 5) prostřednictvím zástupce tajemníka Soudu konzultoval se zástupcem vlády, právním zástupcem žadatele a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a ust. 38). Na základě toho tajemník Soudu obdržel vyjádření Vlády dne 16. července 1993 a vyjádření žadatele dne 19. července 1993. Dne 30. července zástupce tajemníka Komise informoval tajemníka Soudu, že delegát předloží své vyjádření ústně při jednání.
5. Dne 14. září 1993 Komise předložila spis o řízeních provedených před tímto datem, tak jak požadoval na pokyn předsedy Senátu tajemník.
6. V souladu s rozhodnutím předsedy Senátu, jenž také povolil zástupci Vlády užívat v řízení před Soudem německý jazyk (ust. 27 § 2), se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 22. listopadu 1993. Soud předtím vykonal přípravné zasedání. Před soud předstoupily tyto osoby:

(a) za Vládu:

1. Meyer-Ladewig, ředitel odboru, Spolkové ministerstvo spravedlnosti - zástupce vlády, A. von Mühlendahl, ministerský rada, Spolkové ministerstvo spravedlnosti - poradce;

(b) za Komisi:

1. A. Frowein - delegát;

(c) za žadatele:

1. Meilicke, advokát - právní zástupce, T. Heidel, advokát - poradce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pana Meyer-Ladewiga, pana von Mühlendahla, pana Froweina a pana Meilicke, jakož i odpovědi na své otázky.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

7. Pan Manfred Jacubowski žije v Bonnu a je novinářem z povolání. V rozhodném čase pracoval jako šéfredaktor zpravodajské agentury vedené obchodní společností Deutsche Depeschendienst GmbH, jejímž byl zakladatelem a manažerem. Tato společnost podala dne 31. března 1983 návrh na zahájení konkursního řízení (Eröffnung des Konkursverfahrens). Následně vznikla nová společnost, Deutsche Depeschendienst AG (dále „DDP“). Pan Jacubowski se stal jejím jediným ředitelem (Vorstand) a šéfredaktorem dne 3. května 1983.
8. Krátce nato pan Jacubowski zahájil dvě odlišná řízení. V prvním (A) se domáhal zrušení svého propuštění a v druhém (B) obhajoval své právo reagovat na tiskové prohlášení vydané jeho zaměstnavatelem. Téměř současně se stal účastníkem třetího řízení (C) zahájeného proti němu podle zákona o nekalé soutěži ze dne 7. června 1909 (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb - dále jen „zákon 1909“).
9. Žadatelovo propuštění
10. Dne 17. července 1984 byl žadatel pro chybný finanční managing okamžitě propuštěn a zbaven dozorčí radou DDP (Aufsichtsrat) všech svých povinností. Dne 25. srpna mu dozorčí rada

zaslala další dopis o propuštění, a to z důvodu údajného zveřejnění vnitřních informací třetím osobám. Pan Jacobowski namítl neplatnost tohoto druhého propuštění, které bylo dne 12. října obnoveno. Dne 28. října mu byl zaslán další propouštěcí dopis, a to po té, co dne 25. září pan Jacobowski mezi své profesionální kolegy rozšířil dopis a novinové výstřižky (viz odstavec 14. níže). Poslední propouštěcí dopis, s uvedením zcela nových důvodů, mu byl zaslán dne 12. února 1985.

11. V závěru soudních řízení zahájených žadatelem Vrchní zemský soud (Oberlandsgericht) v Kolíně /odvolací soud/ dne 11. října 1988 rozhodl, že pan Jacobowski byl platně propuštěn dne 28. října 1984. Podle názoru soudu rozšiřování oběžníku a výstřižků je možné považovat za tak závažné porušení povinnosti loajality ze strany pana Jacobowského, že pro zaměstnavatele nejen bylo nemožné dále pokračovat ve smlouvě, ale nemohlo to být od něho rozumně očekáváno. Rozesláním novinových článků mnoha vlivným profesionálům a zdůrazňováním nepopulárních prohlášení o působnosti a obchodní situaci DDP pan Jacobowski vědomě nesl riziko, že způsobí společnosti rozsáhlou újmu. Takové chování ze strany vedoucího zaměstnance je nepřijatelné a z toho důvodu se na ně nemůže vztahovat ústavní právo na svobodu projevu. Z oběžníku mimo jiné nelze usuzovat, že jeho hlavním cílem byla obrana žadatelovy cti a pověsti. Oběžník totiž neobsahoval ani jakýkoli odkaz na obvinění ze strany DDP ani žádný argument pana Jacobowského na jeho obhajobu. Poslední odstavec v oběžníku jasně prokazoval jeho hlavní účel - a to rozšiřování nepříznivých poznámek o bývalém zaměstnavateli a navázání kontaktů s jeho adresáty.
12. Pan Jacobowski se proti tomuto rozsudku odvolal ke Spolkovému soudnímu dvoru (Bundesgerichtshof) a ke Spolkovému ústavnímu soudu (Bundesverfassungsgericht). Oba tyto soudy však dne 26. června a 25. října 1989 odmítly rozhodnout o jeho odvoláních. Důvodem bylo, že tato řízení neměla naději na úspěch.
13. Žadatelova odpověď na zaměstnavatelovo tiskové prohlášení
14. Mezitím dne 16. srpna 1984 agentura vydala tiskové prohlášení týkající se její vlastní reorganizace.

V tomto prohlášení také kritizovala způsob, jakým žadatel řídil společnost: „ poté, co soukromá společnost s ručením omezeným ... podala návrh na zahájení konkursního řízení dne 31. března 1983, veřejná společnost s ručením omezeným D. - opět pod vedením Manfreda Jacobowského - zahájila svou činnost 20. dubna 1983 se základním jměním 1 milion DM. Nezměněné obchodní metody Jacobowského, jeho nevhodné chování ke klientům, spolu s neexistencí efektivní a spolehlivé redakční rady, znamenaly, že založení nové společnosti nepřineslo žádnou výhodu, což samozřejmě vedlo ke ztrátě klientů. Až do tohoto jara Jacobowski nepravdivě informoval dozorčí radu o základních aspektech vývoje. Zejména skutečnost, že závazky vzniklé v soukromé společnosti byly převedeny na veřejnou společnost, způsobila finanční obtíže této společnosti D. Jedině na včasnou žádost bývalého finančního a účetního ředitele, K., současný ředitel, zabránil vzniku závažnějších škod, takže dnes společnost D. stojí na zdravém finančním základě. Dne 17. července - v den konání valné hromady - byl pan Jacobowski okamžitě propuštěn pro neschopnost v obchodní činnosti K. byl pak jmenován jediným ředitelem. “

13. Dne 29. srpna a 4. září 1984 požádal žadatel DDP, aby otiskla jeho odpověď (Gegendarstellung) na tiskové prohlášení, avšak bezúspěšně. Proto požádal Zemský soud v Bonnu (Landsgericht) o vydání předběžného opatření (einstweilige Verfügung), které bylo dne 17. září 1984 zamítnuto s odůvodněním, že navrhované znění jeho odpovědi se neomezovalo jen na skutečnosti a obvinění z tiskového prohlášení (gegenteilige Tatsachenbehauptung), ale obsahovalo zcela novou verzi sledu událostí (Auflistung), což však nebylo předmětem tiskového prohlášení DDP. Dne 11. října odvolací soud v Kolíně změnil rozsudek zemského soudu a nařídil agentuře přistoupit na požadavek pana Jacobowského, což se stalo o měsíc později. Žadatel pak zveřejnil svou odpověď, kde se detailně vyjádřil ke všem hlavním obviněním

obsaženým v tiskovém prohlášení DDP.

14. Řízení podle zákona o nekalé soutěži
15. Mezitím dne 25. září 1984 rozeslal pan Jacobowski třináct novinových článků z novin s velkým nákladem čtyřiceti novinovým vydavatelům a novinářům, rozhlasovým a televizním reportérům, kteří jako klienti DDP obdrželi tiskové prohlášení dne 16. srpna (viz odstavec 12. výše). Tyto články kritizovaly jeho propuštění, okolnosti toto propuštění doprovázející, obecně se pak články zabývaly činnostmi DDP. Zejména prohlašovaly, že finanční situace DDP se opět od konkursu v dubnu 1983 zhoršila (viz odstavec 7. výše), že někteří klienti hodlají opustit služby DDP, a to zejména z důvodu nedostatečného standardu a nedostatku určitých technických zařízení a vybavení. Oběžník byl doplněn následujícím dopisem: „Přiložený výběr článků o případu Jacobowski versus D. – jež je nevyhnutelně neúplný – nepochybně vnese světlo do určitých záležitostí, jež jsou stále obskurní, i když se Vám může zdát, že jsou vám některá fakta povědomá. Některé z těchto skutečností jsou uvedeny nepřesně, ale sotva změni obraz jako celek. Probíhající soudní řízení, jež zahájili členové personálu D. a já pod vlivem současného vývoje, jistě přispějí k objasnění všech detailů. Rád bych se s Vámi v blízké době osobně setkal, abych s Vámi mohl diskutovat nejen o minulém ale též o budoucím vývoji německého zpravodajského trhu. Schůzku s Vámi si rádně sjednám.“
16. Krátce nato, dne 11. března 1985, pan Jacobowski založil agenturu „public-relations“ .
17. Mezitím společnost E., která získala v DDP obchodní podíl ve výši 25%, požádala o vydání předběžného opatření (Unterlassung) proti panu Jacobowskému, spočívajícího v uložení povinnosti něčeho se zdržet. Dne 29. ledna 1986 Zemský soud v Düsseldorfu tuto žádost zamítl s odůvodněním, že spol. E. nemá žádný právní zájem (rechtliches Interesse).
18. Dne 11. prosince 1986, na základě odvolání podaného společností E., k němuž se též připojila agentura (Eintritt in den Rechtsstreit), odvolací soud v Düsseldorfu zamítl vydání opatření, zakazujícího žadateli systematicky kritizovat DDP. Nařídil mu však, že se pod pokutou musí zdržet jakéhokoli dalšího rozesílání a rozšiřování. Dále rozhodl, že pan Jacobowski musí společnosti E. uhradit veškerou škodu, kterou svými činy způsobil a způsobí společnosti DDP. Rozsudek vycházel z ust. § 1 zákona 1909, kde je uvedeno: „Každému, kdo se při obchodování za účelem konkurence dopustí činu, jenž je v rozporu s přijímanými morálními pravidly, lze soudně zakázat takové činy dále konat a lze mu uložit povinnost k náhradě škody.“ Soud rozhodl, že v dotčeném oběžníku respondent svým vlastním jménem opakoval obvinění a tvrzení uvedená v přiložených člancích. Nepochybně tak chtěl napravit tvrzení o své osobě, obsažená v tiskovém prohlášení, která byla možná nepravdivá, ale při obchodování takto jednal především s konkurenčním úmyslem. Soud, inter alia, uvedl: „... respondent rozeslal svůj oběžník dne 25. září 1984 za účelem konkurence při provádění obchodu. Jednání lze považovat za konkurenční, jestliže je ve svém projevu schopné propagovat obchodování jedné osoby ke škodě ostatních a tam, kde se tak děje s odpovídajícím úmyslem, i když takový úmysl nemusí být jediným nebo podstatným motivem pro jednání (ustálený precedens, viz Spolkový soud Spravedlnosti v GRUR 1952, str. 410 - Constaze I. Baumbach-Hefermehl, Wettbewerbsrecht, 14. vydání, úvod k zákonu o nekalé soutěži, poznámky na okraji, 209 et. seq., s dalšími odkazy). Poznámky, které podle svědka Leisnera několikrát respondent učinil, ukazují, že i před rozesláním oběžníku respondent plánoval založit si svou vlastní agenturu poté, co opustí DDP. Rozeslání oběžníku určeného nepřátelským novinám, jenž informuje mj. o činnosti DDP jako zpravodajské agentury, současným a/nebo potenciálním klientům jak DDP, tak i zpravodajské agentury, jež respondent navrhoval založit, bylo schopno zvýšit konkurenční pozici respondentovy společnosti a poškodit pozici DDP. Tato pisatelova společnost však tenkrát nesporně neexistovala. Pro rozhodnutí o tom, zda zde existuje konkurenční vztah, je dostačující, aby obchodníci již měli nebo alespoň v budoucnosti měli stejnou potencionální klientelu. Toto byl případ vztahu mezi společností DDP a společností pisatele.... Za respondentovým chováním lze najít dále i... konkurenční úmysl. Ze zkušeností vyplývá: fakt, že určité činnosti jsou schopné zvýšit vlastní konkurenční pozici na náklady jiného, není jediným

předpokladem presumování konkurenčního úmyslu. V takovém případě je tento úmysl zřejmý také z jiných skutečností, jež vyšly najevo během řízení. Podle toho, co pan Jacubowski řekl svědkovi Leisnerovi, již dávno plánoval otevřít si svou vlastní agenturu v případě, že opustí služby DDP. V polovině července 1984 jej DDP odvolalo z funkce ředitele a v polovině srpna s ním byla ukončena pracovní smlouva. Oběžník spolu s novinovými výstřižky byl rozeslán asi o měsíc později, a to vybraným adresátům, včetně – a o tom není pochyb – důležitých klientů DDP. O několik měsíců později Jacubowski založil svou vlastní agenturu. Tento chronologický sled událostí je dalším důkazem respondentova úmyslu snížit DDP v myslích potencionálních klientů obou stran, a tímto své vlastní agentuře usnadnit získání pevné pozice na trhu pro případ konkurence DDP. Poslední odstavec oběžníku obdobně vykazuje jasný konkurenční úmysl. Ukazuje, že respondent zamýšlel vyprovokovat diskusi nejen za účelem nápravy tvrzení týkajících se jeho samotného, jež byla zřejmě nepravdivá, ale také přinejmenším za účelem propagování své vlastní budoucí činnosti jako konkurenta DDP. Není zřejmé, co dalšího mohl respondent mít, když napsal, že si přeje diskutovat nejenom o minulém, ale i o budoucím vývoji německého zpravodajského trhu. Tím, že učinil tyto nepříznivé poznámky o DDP, a tím, že je rozšířil jako svá vlastní prohlášení a tvrzení, zbytečně snižoval DDP jako konkurenta. Při tomto spojení nezáleží na tom, zda byla nepříznivá skutková prohlášení týkající se činnosti DDP přesná a zda ospravedlňovala doprovodné nepříznivé dohady. Je to proto, že i pravdivá prohlášení mohou být použita k pohanění a znevážení konkurenta, jestliže osoba, jež taková prohlášení činí, má dostatečný důvod spojit svou vlastní konkurenční pozici se znevážením konkurenta a za podmínky, že kritika svým charakterem a stupněm nepřesáhne to, co je nezbytné (Spolkový soud spravedlnosti v GRUR 1968, str. 262 a 265 – Fälschung). Není zřejmé, že zde existoval takový důvod znevažovat činnosti DDP uváděním nepříznivých skutečností o jejích činnostech v článku Horizont.“ Stručně řečeno, pan Jacubowski zbytečně znevažoval a snižoval (behinderte unnötig) konkurenta a v důsledku toho porušil ustanovení § 1 zákona 1909.

19. Dne 26. listopadu 1987 Spolkový soudní dvůr odmítl rozhodnout o odvolání podaném žadatelem pro právní důvody (Revision), protože v takovém řízení nemá naději na úspěch.
20. Proto pan Jacubowski podal stížnost ke Spolkovému ústavnímu soudu, jejímž předmětem je zvláště porušení svobody projevu (článek 5 odst. 1 první věta Základního zákona). Dne 4. října 1988 Spolkový ústavní soud odmítl rozhodnout o této stížnosti z důvodu její nepodloženosti. Soud poznamenal, že dotčený zákaz se výlučně vztahuje k metodě, kterou si žadatel zvolil k šíření svých informací. Tyto informace měly víceméně obchodní povahu, což neznamená, že nepředstavovaly názor, jehož projevení je chráněno článkem 5 odst. 1 první větou Základního zákona. Toto ustanovení je proto potřeba zvážit proti ustanovení 1 zákona 1909, na jehož základě byl vysloven předmětný zákaz. Soud dále uvedl: „Za účelem určení vzájemného vztahu (svobody projevu a spravedlivé soutěže) v případě poškozujících poznámek ze strany konkurenta jsou rozhodné následující body, a to s ohledem na dřívější rozhodnutí Ústavního soudu v případech zahrnujících žádost o bojkot (viz Rozhodnutí Ústavního soudu, svazek 62, 230 a 244 et seq., s dalšími odkazy). Na prvním místě: naprosto zásadní jsou motivy dotčené osoby a spolu s nimi cíl a účel těchto poznámek. Jestliže poznámka není motivovaná osobním zájmem ekonomické povahy, ale obavou o politické, ekonomické, sociální a kulturní zájmy společnosti, jestliže slouží k ovlivňování veřejného mínění, pak odvolání bude pravděpodobně podléhat ochraně podle čl. 5 odst. 1 Základního zákona, a to i tehdy, jestliže soukromé, a zvláště ekonomické zájmy jsou nepříznivě a nepřátelsky ovlivněny tímto výsledkem. Naopak, důležitost ochrany zájmů uvedených na druhém místě, je tím vyšší, čím méně poznámka přispívá k veřejné diskusi o otázce, jež stojí v popředí pozornosti společnosti, a čím více je přímo namířena proti obchodním zájmům a slouží vlastním cíli (viz rozhodnutí Ústavního soudu, sv. 66, 116 a 139), jako je zlepšování vlastního soutěžního postavení... Ve světle těchto skutečností pak rozšiřování žadatelových oběžníků jen sotva může být považováno za pokus ovlivnit veřejné mínění. Spíše bylo zaměřeno k téměř výlučné propagaci jeho soukromého

obchodního zájmu a k zajištění nebo zlepšení jeho soutěžního postavení na zpravodajském trhu. Z toho vyplývá, že škoda způsobená poškozeným rozšiřováním oběžníku byla v nepoměru k žadatelovu cíli uvedenému v oběžníku, a to objasnění jeho vztahu k DDP a současnému vývoji v agentuře. V zásadě má svoboda projevu přednost před právy (Rechtsgüter) chráněnými běžnými zákony, takže prohlášení jako část probíhající diskuse o otázce veřejné důležitosti je ve svobodném demokratickém systému naprosto zásadní. Tato podmínka však splněna není, jestliže je učiněno prohlášení za účelem zajištění převahy určitých obchodních zájmů nad jinými v souvislosti s obchodní konkurencí. Skutečnost, že převaha jednoho zájmu je zajištěna prostředky, jež jsou v zásadě chráněny podle čl. 5 odst. 1 Základního zákona, nemůže proto ospravedlnit podřízení jiných zájmů, které naopak požívají ochrany běžného práva, které ukládá omezení svobody projevu, v tomto případě ustanovení § 1 zákona o nekalé soutěži (viz rozhodnutí Ústavního soudu, svazek 62, 230 a 247 et seq.) Z toho vyplývá, že zjištění odvolacího soudu, že žadatelovo rozšiřování oběžníku bylo v rozporu s přijímanými morálními pravidly, není neslučitelné s ustanovením § 5 odst. 1 Základního zákona. Ústavní soud doplnil, že skutečnost, že napadený oběžník následoval tiskové prohlášení namířené proti němu a vydané DDP (viz odstavec 12. výše), nezpůsobila neplatnost tohoto závěru, protože k tomu, aby bylo možné domáhat se ochrany Ústavy, žadatel by musel svou odpověď sledovat ovlivnění veřejného mínění, což se nestalo.

21. Dne 30. listopadu 1988 Zemský soud v Düsseldorfu zamítl nárok na náhradu škody vznesený společností DDP ve vztahu k rozsudku odvolacího soudu ze dne 11. prosince 1986 (viz odstavec 17. výše). Rozhodl, že DDP nedostatečně odůvodnilo svůj nárok a neprokázalo žádnou příčinnou souvislost mezi vznikem údajné škody a rozšiřováním oběžníku pana Jacobowského.

JEDNÁNÍ PŘED KOMISÍ

21. Pan Jacobowski podal stížnost ke Komisi dne 11.4.1989. Svou stížnost opíral o čl. 10 Úmluvy a stěžoval si na porušení svého práva svobody projevu.
22. Komise prohlásila stížnost (č. 15088/89) za přípustnou dne 3. prosince 1991. Ve své zprávě ze dne 7. února 1993 (ve smyslu článku 31) vyjádřila své jednomyslné stanovisko, že zde došlo k porušení článku 10. Plný text vyjádření Komise a dva oddělené názory obsažené ve zprávě jsou uvedeny v příloze k tomuto rozsudku.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Údajné porušení článku 10

23. Žadatel si stěžoval na rozhodnutí soudu ze dne 11. prosince 1986 potvrzené dne 26. listopadu 1987 Spolkovým soudním dvorem, jímž mu bylo zakázáno rozšiřovat oběžník ze dne 25. září 1984 (viz odstavce 17. - 18. výše) Udával, že došlo k porušení článku 10, který stanoví:
24. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.
25. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Jak žadatel uvedl, nařízení ze dne 11. prosince 1986 mu znemožnilo další šíření jeho odpovědi ze dne 25. září 1984 na tiskové prohlášení, ve kterém jeho bývalý zaměstnavatel veřejně a otevřeně

zpochybnil jeho profesionální schopnosti. Sám se neúspěšně snažil o zveřejnění své odpovědi u DDP tím, že nejprve žádal agenturu a pak Zemský soud v Bonnu (viz odstavce 12. – 13. výše) Když tyto pokusy selhaly, musel sáhnout k jiným prostředkům, bez toho, že by čekal na vydání rozsudku kolínského odvolacího soudu, neboť v sázce byla jeho pověst. V každém případě na oběžníku nebylo nic extrémního, tento pouze na několika řádcích shrnul podstatu přiložených novinových článků, jež byly normálně rozšiřovány. Komise tento názor sdílela.

24. Vláda odporovala. Vydáním předběžného opatření proti nekalosoutěžnímu jednání odvolací soud v Düsseldorfu neučinil nic víc, než uvážil obchodní záležitost, tak jak je k tomu oprávněn podle doktríny o míře uvážení. Ačkoli je nelze považovat za jediné možné, jeho rozhodnutí se jevílo přinejmenším obhajitelným a udržitelným ve světle znění oběžníku ze dne 25. září 1984, ve kterém pan Jacubowski nejprve široce podpořil kritiku DDP uvedenou v novinových výstřižcích, jež vyrobil, a poté, v posledním odstavci, vyjádřil úmysl, lehce zakrytý, o založení obchodního vztahu mezi příjemci oběžníku a novou agenturou, kterou hodlal založit. Spíše než bránit sám sebe, pan Jacubowski jasně pomluvil a očernil soutěžitele za účelem zlepšení možnosti dostat se ke klientům, což navíc bylo jasně zřejmé z rozdílu obsahu oběžníku a odpovědi zveřejněné po vydání rozsudku dne 11. října 1984 (viz odstavec 13. výše). Kromě toho národní soudy použily své moderační právo tím, že nešly dále než k zákazu dalšího rozšiřování oběžníku ze dne 25. září 1984, a žadatel tak měl stále naprostou svobodu hlásat a šířit své názory jinak.
25. Soud poznamenal, že napadené opatření nepochybně zasáhlo do práva pana Jacubowského na svobodu projevu. Skutečnost, že v tomto případě je svoboda vykonávána jinak než v diskusi o záležitostech veřejného zájmu, nezabývá takový projev ochrany podle článku 10 (viz, mutatis mutandis, rozsudek Casado Coca v. Španělsko, ze dne 24. února 1994, Serie A, č. 285-A, str. 16, § 35 – tento rozsudek byl zveřejněn ve Výběru z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu, přílohový sešit 1/95, str. 41 a násl.). Tento zásah byl „předepsán právem“ a sledoval legitimní cíl podle Úmluvy, zejména „ochranu pověsti nebo práv jiných“ (viz, mutatis mutandis, rozsudek Barthold v. Německo, ze dne 25. března 1985, Serie A, č. 165, str. 17-19, §§ 27-31). Stále však je nezbytné rozhodnout, zda tento zásah lze považovat za „nezbytný v demokratické společnosti“.
26. Soud stále zdůrazňoval, že Smluvním státům musí být ponechána určitá míra uvážení, pokud se týká toho, zda a v jakém rozsahu je zásah nezbytný, ale tato zvažovací míra jde ruku v ruce s evropským dohledem, který se vztahuje nejen na legislativu a rozhodnutí ji aplikující, ale i na ta rozhodnutí, která vydávají nezávislé soudy. Tato míra uvážení se v obchodních věcech jeví jako naprosto zásadní, zejména v oblasti tak komplexní a proměnlivé, jako je nekalá soutěž. Soud musí omezit své rozhodování jen na otázku, zda opatření přijatá na národní úrovni jsou v zásadě ospravedlnitelná a přiměřená (viz označený interní rozsudek ve věci Verlag GmbH a Klaus Beerman již citovaný, Serie A č. 165, str. 19-20, § 33).
27. V tomto případě požadavky na ochranu pověsti a práv jiných musí být postaveny proti žadatelově svobodě rozšiřovat svůj oběžník a novinové výstřižky. Všechny tři národní soudy, které se zabývaly podstatou žaloby pana Jacubowského, byly jednotné v jejím posuzování jako jednání nekalé soutěže při porušení „přijatelných morálních pravidel“, vzhledem k tomu, že podle jejich názoru bylo zaměřeno hlavně na odlákání klientů DDP k agentuře založené později. Jejich rozsudky byly zásadně založeny na znění oběžníku, zejména jeho posledního odstavce, ve kterém, podle jejich rozhodnutí, rozesílatel jasně vyjádřil své přání založit osobní obchodní vztahy s adresáty. Národní soudy dále spoléhaly na svědeckou výpověď, že i před rozesláním oběžníku žadatel plánoval založit si svou vlastní zpravodajskou agenturu (viz odstavce 10., 15., 17. a 19. výše). Důkazy předložené a provedené u Soudu tento závěr nevyvracejí.
28. Všechny tři domácí soudy vzaly v úvahu skutečnost, že pan Jacubowski byl osobně napaden v tiskovém prohlášení, které učinil bývalý zaměstnavatel. Avšak s ohledem na výše uvedené

skutečnosti soudy tomuto přisoudily menší důležitost než tomu, co považovaly za zásadní rys, zejména podstatný soutěžní účel výkonu práva. Ve své zveřejněné odpovědi se pan Jacubowski detailně vyjádřil k hlavním obviněním obsaženým v tiskovém prohlášení DDP, ale obsah jeho odpovědi byl od oběžníku podstatně odlišný (viz odstavec 13. výše).

29. V poslední řadě je nutno zdůraznit, že napadené rozhodnutí soudu nešlo dále než k zákazu rozšiřování oběžníku. Odvolací soud v Düsseldorfu zamítl žádost DDP o vydání rozhodnutí, spočívajícího v zákazu uloženému panu Jacubowskému systematicky kritizovat DDP. Jeho právo projevovat své názory a bránit sám sebe jinými prostředky zůstalo zachováno. Zásah do jeho práv, na který si stěžoval, nemůže být považován za nepřiměřený.
30. Z výše uvedených důvodů nelze dospět k názoru, že německé soudy překročily svou mim uvážení, jež náleží národním úřadům, a nedošlo tedy k porušení článku 10.

Z těchto důvodů Soud:

Potvrzuje šesti hlasy ku třem, že zde nedošlo k porušení článku 10.

ROZSUDEK BYL VYHOTOVEN V ANGLICKÉM A FRANCOUZSKÉM JAZYCE A VYHLÁŠEN NA VEŘEJNÉM ZASEDÁNÍ V PALÁCI LIDSKÝCH PRÁV VE STRASBOURGU 23. ČERVNA 1994.

Herbert PETZOLD

předseda

Rolv RYSSDAL

výkonný tajemník Soudu